

ЕСТЕТИЧНІ КАНОНИ Й ОСОБИСТОСТІ: ПРОБЛЕМА «ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ» МИТЦІВ ОБ'ЄДНАННЯ «ЛАНКА»-МАРС

Вікторія ДМИТРЕНКО

*Криворізький державний педагогічний університет
кафедра української та світової літератур
проспект Гагаріна, 54, Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг, 50086, Україна
e-mail: vita68@meta.ua*

У статті зосереджено увагу на присутності літературного угруповання «Ланка»-МАРС у дискурсі української літератури як системного естетичного явища. «Ланчани-марсівці» віднайшли свій шлях творчого самоствердження, виробивши естетичну концепцію, що поєднала традиції фольклору, літературної класики й набутки модернізму, концептуальними засадами їхньої творчості стали утвердження літератури в іманентному статусі як способу індивідуального й культурного самоозначення. Основна увага зацентрована на окресленні спільних творчих здобутків митців, особливостях втілення універсальї художньої свідомості, своєрідного творчого діалогу митців.

Ключові слова: естетичний канон, художня свідомість, спільні домінанти, творчий діалог.

На думку сучасних постмодерністів, класична картина світу постає як метафізика «наявності» або «присутності» [14, с. 632]. Ідеться про зміну аксіологічних пріоритетів, яка почалася ще з Р. Інгардена. Він у семантичному просторі тексту вбачав місця його «неповної визначеності». Ж. Дерріда розвинув його ідеї: у нього домінує відсутнє; наявне буття у творі витісняється культурним ландшафтом. Творчість представників «Ланки»-МАРСу повна життєвих сенсів. Тут необхідно наголосити на *presens* – модусі присутності буття у творах, і на *cogito* – наявність себе і своєї свідомості у світі, відкритої до Іншого (інтерсуб'єктивність). Наступна проблема – присутність естетичного досвіду митців «Ланки»-МАРСу в історико-літературному процесі першої третини ХХ ст. Адже досить тривалий період літературне угруповання однодумців «Ланка»-МАРС у радянському літературознавстві визначалось як «попутницьке», а їх творчість в умовах ідеологічної заангажованості суспільства була предметом численних інсинуацій. Загалом студії, присвячені осмисленню естетичних здобутків і проблемі присутності творчого об'єднання «Ланка»-МАРС в літературному процесі варто поділити на три етапи: критика

20–30-х років; критика повоєнного тридцятиліття, яка представлена передмовами до перевидань творів декого з «ланчан-марсівців» і літературознавчими розвідками діаспори, що позначені об'єктивністю й відсутністю соціальної заангажованості, а також передмовами до перевидань деяких збірок «ланчан-марсівців»; третій етап починається на початку 90-х років ХХ століття, представлений уже чималою кількістю досліджень, у яких чимало уваги приділено окремим персоналіям, окреслені основні засадничі домінанти організації, але триває до сьогодні, що й визначає актуальність нашої публікації.

Мета статті: окреслити особливості присутності літературного угруповання «Ланка»-МАРС у дискурсі української літератури як системного естетичного явища. Реалізація мети передбачає з'ясувати проблему естетичних канонів і особистостей, а також специфіку реалізації естетичного досвіду «ланчан-марсівців» у художній творчості.

Окреслення нової історії української літератури ХХ століття неможливе без суттєвого корегування загальноприйнятого погляду на літературні групи й об'єднання раннерадянського періоду, за яким вони розглядались лише як своєрідне відображення тогочасної класової боротьби в літературі й мистецтві. Художні здобутки «ланчан-марсівців» стали перехідним етапом між досягненнями попередників і намітили обриси української літератури майбутнього. Присутність літературного угруповання «Ланка»-МАРС у дискурсі української літератури як системного естетичного явища є незаперечним фактом. Тому без визначення місця й ролі цієї організації в літературному процесі неможливе продуктивне осмислення історії української літератури.

«Ланка» синтезує «традиції української класичної літератури з новими вимогами революційного життя. Як наслідок – пристрасні ідеологічні шукання, бажання усвідомити не тільки діалектику життя, але й свою роль в ньому» [9, с. 66]. Літоб'єднанн становило «закономірний зміст літературного руху» [12, с. 27]. Члени спілки не могли й не мали морального права дотримуватися

«нейтральної смуги в принципових питаннях» [10, с. 71], особливо, коли стосувалося культурних орієнтирів. На думку М. Галич ланчани-марсівці мали складні стосунки зі старшими літераторами, які, маючи письменницький авторитет, «залишались на ґрунті колишньої споглядальної естетики, яка не тільки не відповідала вимогам часу, ба, навіть гальмувала розвиток нової літератури» [6, с. 6]. У листі Б. Антоненка-Давидовича до В. Півторадні, від 17 жовтня 1957 року читаємо: «Мало імпонувала нам і така постать, як М. Івченко (дуже мила людина в особистому житті й чесна в – громадянському, літературні шукання якого одгонили нам часом цвіллю завалюючого краму» [1]. Свідчення В. Підмогильного під час допиту «...російська література розвивалася і розвивається все далі і далі. На Україні робітник і колгоспник, не бачачи української літератури, природно, читають російську. Отже, українська культура не проникає в маси. Тому ми намагалися писати так, щоб якомога менше було націоналізму, щоб таким чином хоч якісь наші твори доходили до маси...» [цит. за 13, с. 42]. І. Багрянний стверджував, що МАРС сприймався як Київська філія ВАПЛІТЕ. Такої ж думки дотримується Є. Пастернак [16, с. 56]. В. Петров зазначає, що реформоване літоб'єднання своєю мистецькою вагою не поступалося ВАПЛІТЕ, а дослідник Р. Рахманний-Олійник акцентує. Що марсівці стояли значно вище від тогочасного середнього письменницького рівня [18, с. 56]. Уважаємо також важливою у спробі зрозуміти причини відокремлення «Ланки» від «Аспису», літературознавчу рецепцію творчості Т. Осьмачки, озвучену Ф. Якубовським у статті «Київські українські письменники». Він писав, що Т. Осьмачка посідає осібне місце серед київських поетів: «Він гостро різниться від неокласиків своїм нахилом до дуже широких потужних образів, що володіють поетом над усе» [19, с. 123].

Однак у своїх спогадах Т. Осьмачка інакше пояснює таку позицію щодо інших членів організації. Він зазначає, що за тих обставин, які склалися в той час в Україні, «ланчани» одразу визначили свою позицію: «До уряду триматися як можна нейтральніше і не помагати йому мистецьким словом ні в чому, а рідне життя, українське, відбити в образах мистецтва правдиво, але так, як це

було можливо у тодішнім політичній плетиві життя» [15, с. 103]. Надзвичайно важлива інформація для розуміння творчості митців і їхньої відокремленості від загальної кількості письменників того часу чітко окреслюється в спогадах одного з «ланчан»: «І ми, пробуваючи студентами і знаючи, яку силу має навіть натяк на правдиве становище справи, вибрали для своїх творів мову натяків, мову символів і мову алегорій» [15, с. 104]. Таке зізнання означає, що Т. Осмачка мав право написати: «Косинка, як мистець, і геть-то себе не виявив, бо та спадщина, яку він нам залишив, не є досягнення його духу, тільки сліди, як московська влада руйнувала його дух. Комуністичний терор зломив спину його музи, і ми не маємо того, що від долі належало нашій нації» [15, с. 110].

Висновок, зроблений автором спогадів про Б. Антоненка-Давидовича, можна вважати загальним для творчості всіх «ланчан», крім того, він є передбаченням подій, що відбулися в кінці минулого століття, коли були перевидані й по-новому перечитані твори майже всіх «ланчан»: «І якби не московська влада в Україні, то ми могли б мати з Антоненка-Давидовича велику літературну силу, а тепер ми маємо таку, з якою нові наші покоління зіб'ються з дороги, заблудять, якби забажали шукати свою загублену правду. Хіба що твори нашої «Ланки» будуть мати якийсь маленький пучок пахощів, схожий на наше казкове «євшан-зілля», то українці не розумом, а нюхом відчують свою дорогу втрату, і тоді наші твори стануть творами дорогих авторів» [15, с. 121].

На прохання В. Півторадні, М. Галич подає йому спогади про свою літературну діяльність. Важливою є рецепція нею назви об'єднання: «Ланка», як свідчить і назва про те, ставила своїм завданням бути зв'язком (кільцем, ланкою) між старим і новим» [7, с. 1]. У спогадах М. Галич міститься чимало інформації, яка репрезентує «Ланку»-МАРС як інтелектуальне об'єднання близьких по духу митці. Вона зазначає, що на зборах організації мова обов'язково йшла про різні літературні новини: «Щодо різних новин, неперевершений був, з іскоркою сміху в очах, Борис Антоненко-Давидович: він

був, як говориться, душею товариства. Правда, й Валер'ян Підмогильний не поступався тут» [6, с. 3]. Письменниця наголошує на відомому захопленні останнього французькою літературою і його поінформованість щодо теоретичних аспектів літератури, якими намагався поділитися: «Розповідь було то про П'єра Ампа <...> і тут же додасть, що той належить до групи унанімістів, поінформувавши при тому, що течія ця виникла з дадаїзму, теж літературної течії. То розкаже про сюрреалізм у французькій літературі, про Жюль Ромена і його твори, що вийшли у нас в перекладі, або про ще яку новину повідомить» [6, с. 3–4]. Авторка спогадів також зазначає, що найбільше цікавило усіх «ланчан-марсівців» міжнародне об'єднання прогресивних письменників і діячів культури «Клярте», засноване Анрі Барбюсом, членами його були А. Франс, Р. Ролан, Г. Велс, Е. Сінклер, Р. Тагор, Г. Манн та ін. В. Підмогильний передплачував журнал «Клярте», що видавався об'єднанням. М. Галич зазначає, що на зборах «Ланки»-МАРСу обов'язково увага приділялась ознайомленню з черговим номером журналу. При цьому В. Підмогильний «шанобливо брав журнал до рук і клав перед нами на столі <...> Підмогильний хотів би, щоб там видрукувано було щось і з української радянської літератури, щоб у той ланцюг **всесвітньої культури включити й українську ланку**» (виділення наше – В.Д.) [6, с. 4]. Спогади є ще одним доказом того, що «ланчани-марсівці» уважали дуже важливим завдання вписатися своєю творчістю у світовий мистецький естетичний контекст, де, на їхню думку, українська література має посідати не останнє місце. Зі спогадів, листів і літературно-критичних нарисів «ланчан-марсівців» постає інтелектуально насичена атмосфера, що панувала на зборах об'єднання, чітко окреслюються творчі контакти між членами об'єднання, що виявилися у взаємопосвятах, образних перегуках, міжтекстовому діалозі членів організації.

Важливу роль у сприйнятті творчості «ланчан-марсівців» як цілісного феномена відіграє виокремлення творчих образів, які нібито ведуть діалог, причому як у синхронії, так і в діахронії. Так, наприклад, пригадаємо рефлексії Є. Плужника в поемі «Галілей», які можна вважати певною

самохарактеристикою всіх представників «Ланки»-МАРСу, а особливо «Ланки»: Ми тихенькі, тихенькі... // Як шепіт трави... // Ми – той гній, на якому ви // Виросли пізно, // Не герої, не жертви... // ми так собі, // Ті сіренькі, маленькі люди, // В кого серця гарячий бій // Болем виснажив груди! » [17, с. 180–181].

Через багато років І. Багрянний, побратим Є. Плужника по МАРСу, у романі «Людина біжить над прірвою» буде вторити йому, зазначаючи, що головним персонажем його твору є «не легендарний герой легендарних часів людської історії, оспіваний поетами й трубадурами всіх епох і народів» [3, с. 128]. Його герой є звичайна, «сіренька, в лахміття вдягнена, заштовхана, стероризована, отака собі мізерна людина **20-го століття**. Слабенька й змучена, непоказна. <...> Лише з гарячим, буремним серцем... З уперто зціпленими зубами... З очима, запаленими вогнем великої, нездійсненої мрії...» [3, с. 18].

У спогадах про Г. Косинку Б. Антоненко-Давидович зупинився на проблемах літературного життя 20-х років минулого століття: «Важко було молодому письменникові серед того різноголосся теорій і теорійок, коли бракувало конкретного взірця, гідного наслідування, втрапити на свою природну творчу путь і знайти відповідну сучасності форму сучасного вислову» [11, с. 464]. При цьому автор спогадів зазначає, що Г. Косинка за тих складних умов орієнтувався тільки на читача й слухача, перевіряючи на них свої творчі знахідки. Це саме можна сказати й про всіх «ланчан-марсівців», які у своїй творчості, як і один із них, орієнтувались на читача.

Об'єднує «ланчан» також своєрідна незавершеність творів. На думку М. Бахтіна, у самій природі роману як жанру закована еластичність структури. Він пояснює її орієнтацією роману на сучасність, а сучасна дійсність – плинність «без початку й кінця». Герой роману перебуває в зоні контакту з сучасністю, він теж не передбачений, не вгаданий до кінця; «сюжет перестав вичерпувати людину до кінця» [4, с. 447]. Так, наприклад, у романі «Місто» В. Підмогильного не чітко уявляється подальша доля Степана Радченка, читач

не зможе ствердно відповісти на питання про те, чи відчув себе комуністом Кость Горобенко, герой повісті «Смерть» Б. Антоненка-Давидовича. Немає однозначної відповіді й на питання про те, чи не матиме рецидиви «недуга» Івана Семеновича Орловця з роману «Недуга» Є. Плужника і т. п. Щодо творчого діалогу, то хотілося ще раз зацентувати увагу на романі «Місто» В. Підмогильного й повісті «Смерть» Б. Антоненка-Давидовича. Твори були видані одночасно, а тому не викликає сумніву факт обговорення їх на зібраннях «Ланки»-МАРСу. У цих двох творах минуле героїв уособлюють жінки на ім'я Надія. Збіг імен ми вважаємо не випадковим. На нашу думку, у такий спосіб автори дають підказку читачеві, що, незважаючи на різні художні вирішення, вони порушили одну й ту саму проблему – роздвоєння особистості в сучасному їм суспільстві, хоч у В. Підмогильного це роздвоєння відбувається в площині раціональне / ірраціональне, а в Б. Антоненка-Давидовича раціональне / національне.

Творчий перегук убачаємо також між повістями «Гармонія і свинушник» Б. Тенети й «Гармонія» Г. Косинки. На нашу думку, повість Б. Тенети є своєрідним декодуванням твору побратима, хоч і була написана раніше. Свою повість Г. Косинка назвав «Гармонія» не тому, що у творі фігурує цей музичний інструмент, що вкрали брати Гандзюки з любові до музики, а тому, що, незважаючи на зміну влади, нічого не змінилося в світі на краще для бідної людини, для неї у будь-якому світі відсутня гармонія, тобто можливість реалізації своїх творчих потенцій.

Вказівку на наявність таких творчих перегуків у «ланчан-марсівців» знаходимо в спогадах М. Галич, яка розповідає, що одного разу Є. Плужник і В. Підмогильний запропонували їй прочитати щось своє. Вона прочитала нарис про місто. Коли письменниця закінчила, то реакція була своєрідною: Є. Плужник, що тримав у руках гармошку, протягнув на ній тонку й пискляву нотку, а В. Підмогильний почав говорити про те, що треба бути реалістом, треба брати життя таким, яким воно є. М. Галич пише, що її не влаштувала така постановка питання, бо вона «хотіла, щоб воно було кращим». У відповідь вона

написала повість «Друкарка» й віднесла до журналу «Життя й революція», де одним з редакторів був В. Підмогильний. «Оповідання видрукували без жодної зміни. І вже зовсім здивував мене Плужник, коли зустрів біля Золотих воріт словами:

– Кажуть, ви написали хорошу річ?

Невдовзі Підмогильний видрукував свій роман «Місто». Звичайно в майстерності я не рівняла себе до Підмогильного, але чула, що між нами зав'язалась така собі **літературна полеміка** (виділення наше – В. Д.)» [6, с. 4–5]. На нашу думку, ця «літературна полеміка» відчувається й у повісті В. Підмогильного «Невеличка драма». Можна вважати цей твір В. Підмогильного якоюсь мірою продовженням і поглибленням конфліктів, заторкнутих у повісті «Друкарка» М. Галич. Ця своєрідна творча суперечка на рівні текстів, на нашу думку, продовжилась у повісті М. Галич «Ганна Гай», що не була надрукована й зараз зберігається в ЦДМАЛІМ [5]. Доля головної героїні дуже схожа на долю Степана Радченка з роману «Місто» В. Підмогильного. Ганна Гай приїздить до Києва з села й намагається адаптуватися в місті. Дівчині дуже швидко вдається відчути себе часткою цього нового життя. Вона продає газети й «така щаслива, що має нарешті справжню роботу, що вона тут уже своя, вона – частина цілого великого міста. Це відчуття надає Ганні упевненості, бадьорості. Їй хочеться розгорнутися якимось, взяти участь у навколишньому, творити краще, нове, хороше життя. Це ж була Ганнина мрія – творити краще, битись за те краще, неухильно йти до нього» [5, с. 35–36]. Ганна Гай проходить у творі складний шлях переродження з сільської дівчини, наймички куркуля Крицького, яка, опинившись у місті, мріяла мати хоч якусь роботу, у головного редактора ВУФКУ. На відміну від Степана Радченка, який тільки в кінці роману зрозумів, що потрібно писати про людину, Ганна Гай з самого початку повісті знала: «Героїню вона інакше й не могла взяти, як із свого власного життя – адже все, що вона бачила, що пережила, треба було усвідомити, щоб можна було будувати оте прекрасне майбутнє, яке, знала, належало таким, як вона сама» [5, с. 5]. На посаді головного редактора ВУФКУ

дівчина замінила Романа Ронського, який написав роман «Кохання». Герой твору – рафінований інтелігент. Він «не мав під собою ґрунту, шукав чого й сам не знав» [5, с. 82]. Ганну особливо дивувало те, що не тільки автор, а й сам герой ставились до тих хитань-страждань, як до явища притаманного для культурної людини. Але було щось, що вабило Ганну: «Крізь усі його шукання, хитання проходила одна віра, одна туга – шукання «вічної любові», і він кидав жінку за жінкою. Любов виступала тут як основна якась, ні від чого не залежна сила, яку не розгадати звичайним розумом, а можна тільки відчувати» [5, с. 82–83]. Рецепція Ганни Гай роману Ронського є, на нашу думку, роздумами самої Марії Галич над романом «Місто» В. Підмогильного, а її героїня протиставляється Степану Радченку. У спогадах про свою літературну діяльність М. Галич писала, що реакція на її «Друкарку» й «Мою кар'єру», у першу чергу В. Підмогильного, яким «поставлено було проти мене такі «фортеці», як «Місто» і «Невеличка драма» [8, с. 4], викликала бажання написати «твір про боротьбу нового зі старим, взявши для того ширше полотно – роман» [8, с. 4–5]. «Ганна Гай» так і не була видана, як зазначає письменниця: «Рецензент закидав мені, що Ганна Гай – кіносценаристка та редактор кінофабрики – це дві, зовсім різні своєю культурою особи» [8, с. 6]. Бажання М. Галич будь-що «показати дві різні культури, боротьбу між ними» [8, с. 6] вплинуло на художню вартість твору. Тому він цікавий, в основному, як іще один доказ діалогу між текстами «ланчан-марсівців».

У творчості митців чітко простежується спроба з'ясувати наслідки революції для інтелігенції й тих людей, які її не чекали, не хотіли кардинальних змін, а жили нікому не заважаючи, не задумуючись над історією і своїм місцем у ній. До революції вони були просто «маленькими людьми», а революція ще більше здрібнила їх, перетворивши в нікому не потрібних людей, які поступово деградують, розуміючи свою зайвість у новому світі, здебільшого закінчують своє життя самогубством, або втратою життєвої мети. Домінантним у таких творах стає мотив зневіри. В основі їхніх творів – людські думки й почуття на тлі революційних змін дійсності. Це поєднується з глибинним

переосмисленням й узагальненням поставлених проблем. Філософські, історичні, культурологічні, міфологічні, наукові, містичні, естетичні чинники авторської моделі світу, незважаючи на розсіяність у просторі й часі, об'єднані тенденцією пошуку універсальної концепції буття, апеляцією до абсолюту.

У творчій спадщині В. Підмогильного, Б. Антоненка-Давидовича, Г. Косинки, Є. Плужника, Б. Тенети, М. Галич та ін. домінує прагнення до зображення індивіда в суперечливій суб'єктивно-об'єктивній парадигмі психоаналітичної інтерпретації особистості в екзистенціальному вимірі. Їхня творчість – це конструкція долі й сенсу існування людини, пізнання нею самої себе, дослідження народження людини, яка осмислює трагічність свого статусу істоти, виокремленої з природи, приреченої на відчуження, алієнацію, судомні пошуки єдності з універсумом. Лейтмотив майже всіх творів – самотність, яка змушує людину замикатися в собі, шукати відповіді на питання про місце й призначення людини у світі. У центрі уваги творів «ланчан-марсівців» – глибинні процеси внутрішнього розвитку й самоусвідомлення особистості, спроба співвіднесення власної системи морально-етичних цінностей із суспільними домінантами свого часу. Творчість письменників, які входили до цієї літературної організації, створює поле концептуальних відповідностей на виклик своєї історичної доби, зберігаючи в собі потенціал для гуманістичної інтерпретації буття. В основі їхніх творів – пізнання психології особистості, яка прагне усвідомити глибину свого єства, відчутти себе часткою буття. Їх більшою мірою цікавить внутрішній стан особистості, а не зовнішні його прояви. Це поєднується в їхній творчості з глибинним філософським переосмисленням поставлених проблем. Важливу роль у їхній творчості відіграє національно-культурна динаміка. Усі вони ввійшли в літературу в час зміни історико-культурної парадигми, заперечення всіх попередніх традицій і канонів, але вони виділялись із цієї маси перш за все тим, що свій творчий розвиток позначили не стільки прагненням новизни, скільки вдумливим удосконаленням попереднього, щодалі більшим удосконаленням мистецької техніки. Наріжною засадою світобачення митців «Ланки»-МАРСу стала виразна орієнтація на

ствердження права митця на індивідуальне й неповторне сприйняття оточуючої реальності.

Отже, «ланчани-марсівці» у своїй творчості зробили спробу асимілювати в українську літературу світові прогресивні ідеї для того, щоб підняти своє національне мистецтво до світового рівня. На їхню думку, необхідно творчо засвоювати, інтегрувати, розвивати й збагачувати традиційні національні творчі набутки сукупно зі стильовими й естетичними шуканнями митців європейської школи. Вони були об'єднані прагненням вивести українську літературу на світовий рівень, позбавивши її від примітивізму, графоманства, «хохлацької макулатури».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Антоненко-Давидович Б.* Листи до В. Півторади 1957 р. / Б. Антоненко-Давидович // Рукописний відділ НБУ ім. В. Вернадського. – Ф. 274 – № 816, 817, 818
2. *Багрянний І.* Автобіографія / І. Багрянний ; передм. С.А. Шальченка, Р.Я. Пирога // Слово і час. – 1994. – № 2. – С. 5–8.
3. *Багрянний І.* Людина біжить над прірвою / І. Багрянний. – К. : Укр. письменник, 1992. – 320 с.
4. *Бахтин М. М.* Проблемы содержания, материала и формы в словесном художественном творчестве / Бахтин М. М. // Вопросы литературы и эстетики : исслед. разных лет. – М. : Художеств. лит., 1975. – С. 6–71.
5. *Галич М.* Ганна Гай / М. Галич // КДАМЛМ. – Ф. 94. – Оп. 1.
6. *Галич М.* Косинка в літературі / М. Галич // Рукописний відділ НБУ ім. Вернадського. – Ф. 274. – № 1015. – 19 с.
7. *Галич М.* Спогади про Євгена Плужника : (до 70-річчя від дня народження) / М. Галич // Рукописний відділ НБУ ім. В. Вернадського. – Ф. 274. – № 275. – 6 с.
8. *Галич М.* Спогади про свою літературну діяльність / М. Галич // Рукописний відділ НБУ ім. В. Вернадського. – Ф. 274. – № 276. – 10 с.
9. *Дорошкевич О.* Літературний рух в Україні в 1924 році / О. Дорошкевич // Життя й революція. – 1925. – № 3. – С. 61–68.
10. *Івашко В.* Микола Зеров і літературна дискусія (1925–1928) / В. Івашко // 20-ті роки : літературні дискусії, полеміки : [літ.-критичні ст.] / упоряд. В.Г. Дончик. К. : Дніпро, 1991. – С. 69–89.
11. *Косинка Г.* Гармонія. Оповідання. Публіцистика. Спогади про Григорія Косинку / Григорій Косинка ; упоряд. Тамара Мороз-Стрілець. – К. : Дніпро, 1988. – 605 с.
12. *Лоцинська Н.* Другорядні письменники: тло для корифеїв чи основа єдності літ процесу / Н. Лоцинська // Слово і час. – 2002. – № 6. – С. 27–29.
13. *Мельник В.О.* Валер'ян Підмогильний : до 90-річчя від дня народження / В.О. Мельник. – К. : Знання, 1991. – 48 с.
14. *Можейко М. А.* Метафізика отсутствия / М. А. Можейко // Энциклопедия. – М. ; Минск : Соврем. литерат., 2001. – С. 632.
15. *Осьмачка Т.* Мої товариші : історико-мемуарна розвідка про людей Розстріляного українського відродження 20-х років / Теодосій Осьмачка // Березіль. – 1996. – № 3–4. – С. 95–132.

16. Пастернак Є. Україна під більшовиками (1919–1939) : спроба іст. Студії / Є. Пастернак. – Торонто : Євшан-Зілля, 1979. – 314 с.
17. Плужник Є. Поезії / Євген Плужник. – К. : Рад. письменник, 1988. – 415 с.
18. Рахманний-Олійник Р. Літературно-ідеологічні напрямки в Західній Україні (1919–1939 роки) / Р. Олійник-Рахманний; пер. З англ.. Р. Харчук ; передм. Ф. Погребенника. – К. : Четверта хвиля, 1999. 230 с.
19. Якубовський Ф. Київські українські поети / Фелікс Якубовський // Глобус. – 1927. – № 8. – С. 122–124.

THE OUTSTANDING AESTHETIC CANONS AND PERSONS: THE ASSOCIATION “LANKA”-MARS ARTISTS’ PROBLEM OF “FEEDBACK”

Victoria DMYTRENKO

*Krivyy Rih National Pedagogical University
The Ukrainian and World Literature Chair
54, Gagarin Prospect, Dnipropetrovsk region,
Krivyy Rih city, 50086, Ukraine
e-mail:vita68@meta.ua*

The article under consideration focuses on the presence of the literary group "LANKA" – MARS in the Ukrainian literature discourse as a system aesthetic phenomenon. The “LANKA”-MARS Artists found out their creative self-assertion by forming of the aesthetic conception, which combines the folklore traditions, the classical literature and the modernism achievements? The conceptual foundation of their artistic work is the literature immanent status consolidation as a way of individual and cultural perception. The accent is defined on the artists’ common creative achievements, the peculiar features of the embodiment of universals’ consciousness, the original artists’ creative dialogue.

Key-words: the aesthetic canon, art consciousness, common dominants, creative dialogue.

ЕСТЕТИЧЕСКИЕ КАНОНЫ И ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМА «ОБРАТНОЙ СВЯЗИ» ПИСАТЕЛЕЙ ГРУППЫ «ЛАНКА»-МАРС

Виктория ДМИТРЕНКО

*Криворожский государственный педагогический университет
кафедра украинской и мировой литератур
проспект Гагарина, 54, Днепропетровская область, г. Кривой Рог, 50086, Украина
e-mail:vita68@meta.ua*

В статье акцентируется внимание на присутствии литературной группы «Ланка»-МАРС в дискурсе украинской литературы как системного эстетического явления. «Ланчане-марсовцы» отыскивали свой путь творческого самоутверждения, выработав эстетическую концепцию, которая соединила традиции фольклора, литературной классики и достижения модернизма, концептуальными основами их творчества стали утверждение литературы в имманентном статусе как способа индивидуального и культурного самоосознания. Основное внимание сосредоточено на выявлении общих творческих достижений писателей, особенностях воплощения универсалий художественного сознания, своеобразного творческого диалога представителей организации.

Ключевые слова: эстетический канон, художественное сознание, общие доминанты, творческий диалог.